

ARTUR ZÁVODSKÝ

DVA DOPISY VÍTĚZSLAVA NEZVALA K. H. HILAROVÍ O DRAMATU MILENCI V KIOSKU

Dramatem Milenci z kiosku dosáhl r. 1932 básník Vítězslav Nezval (1900 až 1958), do té doby autor několika pokusů o drama (Depeše na kolečkách, 1926; Pan Fagot a Flétna, 1929; Strach, 1930; Schovávaná na schodech, 1931), na scéně Národního divadla v Praze velkého úspěchu.

V souvislosti s genezí hry Milenci z kiosku napsal V. Nezval r. 1931 tehdejšímu šéfu činohry a místořediteli Národního divadla v Praze K. H. Hilarovi (1885 až 1935) dva dopisy. Oba dopisy jsou významné, protože nás zpravují o vztahu K. H. Hilara k mladé generaci, především k představitelům avantgardy, konkrétně zde k Vítězslavu Nezvalovi.

Hilarův poměr k české dramatice byl často zkreslován. Hilar byl obviňován jednak z nezájmu o ni, jednak z toho, že při svých režiiích texty dramatiků do značné míry upravuje, ba deformuje. Snad to v některých případech bylo i pravda. Ale na druhé straně se nedá popřít, že Hilar, vynikající režisér, měl výjimečný smysl pro scéničnost dramatických textů a že do scénicky slabých textů zasahovat musil.

Nezvalovy dopisy dosvědčují, že Hilar dovedl vést Nezvala při práci na dramatu Milenci z kiosku a že ke konečnému jejich tvaru přispěl cennými radami.

Oba dopisy jsou uloženy v pozůstalosti K. H. Hilara, kterou chová Divadelní oddělení Národního muzea v Praze. Uvěřejňuji je s jeho laskavým svolením.

Otiskuji dopisy přesně podle rukopisů, zachovávaje osobitost Nezvalova stylu. Užívám tzv. starší pravopisné normy Pravidel českého pravopisu z r. 1957. Opravil jsem Nezvalovo přepsání zdělte na sdělte, impulsy na impulsy, restituoval jsem správný latinský pravopis rčení *captatio benevolentiae* a doplnil nezbytnou interpunkci.

1

V Praze 23. května 1931

Vážený pane šéfe, drahý mistře,

děkuji Vám za vzácnou pozornost, za laskavý zájem, který jste projevil o mou novou komedii „Vagabund“.¹ Ačkoli jsem Vám napsal již jeden dopis, ve kterém jsem se pokusil o synopsis své hry, neodvážil jsem se jej odeslat. Zdá se mi, že

bych tímto synopsisem hru zkusil, věci, které jsou plastické při detailním zpracování, stávají se v rozvrhu schematickými a má úcta k Vaší umělecké citlivosti mně brání předstoupiti před Vás s torsem. Jsem v plné práci a má nová komedie pokročila tak, že Vám ji budu moci předložit patrně v plném znění již kolem 15. června. Užívám jakožto výrazového prostředku opět svého nejvlastnějšího nástroje, verše, ovšem tentokrát si vyžádalo thema, které je moderní, mnohem ohebnější veršové struktury, nežli je alexandrin. Velice mi záleží na tom, abych co nejdřívejší verši své komedie si získal Vaší pozornosti nejen jako šéfa činohry, nýbrž i jako režiséra. Chtěl bych, aby můj umělecký výkon byl opravdu maximální, a doufám, že se mně tentokrát podaří vytvořiti dílo, ke kterému se cítím být zavázán již proto, že Vy sám jste mne povzbuzoval k dramatickému básnictví.

*Ještě jednou Vám děkuji, vážený pane šéfe, a jsem
se srdečným pozdravem
a s projevem úcty
Váš*

Vítězslav Nezval

Vítězslav Nezval, Střešovice 716

Dopis, 1 list (29 cm×23 cm). Psáno strojem, podpis perem.

¹ o mou novou komedii „Vagabund“ — v tomto Nezvalově dopise máme doloženo, že první rukopisný název dramatu Milenci z kiosku byl Vagabund.

2

Dalešice¹ 8. srpna 1931

Vážený pane chefe,

tento dopis Vám posílám současně do Badgasteinu² i do Národního divadla, neboť nevím, nejste-li už v Praze. Odpusťte mi, že jsem stále nereferoval o postupu své práce. Nyní jsem hotov s přepracováním všech tří obrazů „Milenců z kiosku“ a rád bych Vám je zaslal. Prosím Vás, buďte tak laskav, pane chefe, a sdělte mně, kam Vám mohu hru poslat.

Byl jsem mnoho v duchu s Vámi a psal jsem stále za Vaší neviditelné přítomnosti. Jsem Vám opravdu vděčen za všechny impulsy, nyní má hra dvakrát tolik situací než v první verši, fabuli jsem rozvinul v tom smyslu, jak jsme o ni naposled mluvili, myslím, že to má mnohem, mnohem větší rytmus a lehkost, že je to veselejší a že je kolem lyriky víc prostoru, že je vhodněji umístěna. Teď to dávám čist docela neliterárním lidem, nechám si od nich vypravovat obsah, charakteristiky osob, abych co nejdříve ověřil působnost scén a situací. Pracuji tou metodou, kterou jste mně odhalil při našich schůzkách a byl bych šťasten, kdybyste to sám poznal z díla. Nemá to být captatio benevolentiae, říkám to upřímně.

Pane chefe, kdybyste měl chvilku času, prosím, napište mně laskavě, kam

Vám mám hru poslat. Rád bych v nejbližších dnech jel do Paříže a rád bych před odjezdem hru odeslal.

*Nehněvejte se, že Vás připravuji o čas,
děkuji Vám srdečně za Vaši laskavost*

a jsem Váš

Vítězslav Nezval

Prosím, vyřídíte ode mne mnoho pozdravů milostivé paní Baldové,³ která mne dovedla tak laskavě povzbuzovat.

Dopis, 1 list (31×30 cm). Psáno strojem, podpis perem.

¹ *Dalešice* — vesnice na západní Moravě. Otec Vítězslava Nezvala zde působil jako ředitel školy. Vítězslav Nezval pobýval o prázdninách u rodičů.

² *do Badgasteinu* — Badgastein, lázně s radioaktivními alkalickosalinickými prameny v Rakousku (v údolí Gastein na úpatí Vysokých Taur).

³ *paní Baldová* — Zdeňka Baldová (1885—1958), česká divadelní a filmová herečka. Od r. 1907 členka činohry Městského divadla na Vinohradech, od r. 1922 členka činohry Národního divadla v Praze; posléze národní umělkyně. Byla manželkou K. H. Hilara.

**ZWEI BRIEFE VON VÍTĚZSLAV NEZVAL AN K. H. HILAR ÜBER
DAS DRAMA DAS LIEBESPAAR AUS DEM KIOSK (MILENCI Z KIOSKU)**

Vítězslav Nezval (1900—1958), der hervorragende tschechische Dichter, ist Verfasser einiger bedeutsamer Dramen: Die Angst (Strach, 1930), Das Liebespaar aus dem Kiosk (1932), Manon Lescaut (1940), Loretka (1941), Noch heute geht die Sonne über die Atlantis unter (1956) u. a.

Zwei im Jahre 1931 an den Chef des Schauspiels am Nationaltheater in Prag K. H. Hilar gesandten Briefe betreffen das Schauspiel Das Liebespaar aus dem Kiosk (Milenci z kiosku). Aus den Briefen geht klar hervor, daß Hilar das Fortschreiten seiner Arbeit am Schauspiel Das Liebespaar aus dem Kiosk (aufgeführt im Prager Nationaltheater 1932) ständig verfolgt und zur Vervollkommnung seines dramatischen Schaffens mit wertvollen Ratschlägen beigetragen hatte. Hiermit wird Hilars nähere Beziehung zu einigen Vertretern der tschechischen Avantgarde bezeugt, die übrigens Hilar schon vorher dadurch bewiesen hat, daß er als Regisseur des Nationaltheaters Jiří Frejka, ein bedeutendes Mitglied der tschechischen Theateravantgarde (neben den Regisseuren Jindřich Honzl und E. F. Burian), angestellt hatte.